

Vloga integracije beguncev v slovensko družbo in pomembnost ozaveščanja o begunski tematiki

Razlag izraza "integracija beguncev" je veliko, vsem pa je skupno pojmovanje integracije kot vključevanja beguncev v družbo države, ki jim je priznala zaščito, ob sočasnem ohranjanju njihove lastne kulturne identitete.

Begunci morajo biti, podobno kot ostali priseljenci, deležni ustrezne podpore pri integraciji. Pomembna razlika med begunci in ostalimi priseljenci je, da ima način njihovega sprejema v državi še toliko večje posledice za kasnejšo integracijo. Postopek pridobitve statusa begunca namreč lahko traja tudi več kot 1 leto. V tem času so prosilci za azil nastanjeni v Azilnem domu na Viču v Ljubljani. Ob tem v Sloveniji prvo leto nimajo pravice do dela niti ne prejemajo denarne socialne podpore. Kljub temu, da imajo zagotovljeno osnovno oskrbo, se težje vključujejo v socialno in lokalno okolje. Problem je že javni prevoz, ki ga v neposredni bližini Azilnega doma ni. Sprejemna politika mora biti zato usmerjena v iskanje dolgoročnih rešitev.

Pomemben dejavnik uspešnega vključevanja begunca v okolje sta interakcija in komunikacija med priseljenci in državljanji države sprejema.

Socialna integracija največkrat poteka na ravni lokalnih skupnosti, zato mora biti ena izmed nalog države spodbujanje izvajanja integracijskih ukrepov na lokalni ravni.

Odgovor na potrebe po bolj celovitem pristopu na področju integracije vidimo predvsem v vzpostavitvi sodelovanja med občinami in nevladnimi organizacijami, skupni pripravi predlogov projektov ter kandidiranje za pridobitev finančnih sredstev iz evropskih skladov.

Po podatkih Ministrstva za notranje zadeve je bilo 31. maja 2007 v Sloveniji 119 beguncev. Od tega jih je 15 zaposlenih, 50 nezaposlenih, 19 starostnikov, 10 predšolskih otrok, 14 osnovno-šolskih otrok, 7 dijakov in 4 študenti. 112 beguncev biva v zasebnih namestitvah, 7 pa v nastanitvenih centrih.

V Sloveniji največji problem na področju integracije beguncev še vedno predstavlja dostop do nastanitve in spričevala in potrdila, pa se soočajo s težavo nepriznavanja njihovih diplom v Sloveniji. Sistem preverjanja in potrjevanja izobraževanja v Sloveniji je kompliciran in dolgotrajen proces.

Eno pomembnejših hkrati pa najslabše urejenih področij v integracijskem procesu predstavlja zdravstveno zavarovanje. Osebe, ki jim je v Sloveniji priznan status begunca, imajo pravico do brezplačnega zdravstvenega varstva in enak dostop do zdravstvenih storitev kot državljanji, vendar lahko te pravice zahtevajo le na podlagi izjave o upravičenosti do zdravstvenega varstva (podani na A4 papirju!), ki ga izda

zaposlitve, kar je razvidno tudi iz nizkega števila zaposlenih. Begunci kot problem navajajo tudi diskriminacijo. V procesu integracije pa se begunci srečujejo še s problemi učenja slovenščine, izobraževanja in zdravstvenega varstva.

Kljub temu, da je bila maja 2007 v Ljubljani odprta prva integracijska hiša in nato konec avgusta še druga v Mariboru, se begunci še vedno srečujejo s problemom iskanja ustreznih nastanitve, saj je v integracijski hiši zagotovljeno enoletno bivanje le osebam, ki so na novo pridobile status begunca. Po tem obdobju si morajo nastanitev poiskati sami. Prijavljeno stalno bivališče potrebujejo, da lahko zaprosijo za denarno socialno pomoč in koristijo ostale pravice, ki jim pripadajo. Iskanje stanovanja je lahko dolgotrajen proces, saj se begunci na eni strani srečujejo z visokimi najemninami, na drugi pa z diskriminatornim pristopom najemodajalcev in okolice.

Zaposlovanje in učenje jezika sta pomemben člen uspešne integracije beguncev in predstavljata »začarani krog«, iz katerega težko izstopijo. Brez dobrega znanja jezika namreč nimajo veliko zaposlitvenih možnosti. Tudi begunci z visoko izobrazbo zaradi slabega znanja slovenščine in posledično otežene komunikacije zaposlitvene možnosti praktično nimajo.

Imajo sicer pravico do 300-urnega intenzivnega tečaja slovenščine, na katerega pa morajo velikokrat čakati nekaj mesecev ali celo leto, saj je izvedba odvisna od števila beguncev, ki lahko to pravico koristijo.

Uspoštovati bi bilo treba, da se osebe, ki prihajajo iz npr. afriških držav, težje naučijo jezika kot osebe, ki prihajajo iz Rusije, saj sta si ruski in slovenski jezik veliko bolj podobna. Ena od rešitev učenja jezika bi bila, da bi se osebe začele učiti jezika že kot prosilci za azil. S tem bi bila njihova integracija, ki se začne šele po pridobitvi statusa, veliko lažja. V Azilnem domu sicer potekajo tečaji slovenščine, vendar jih izvajajo nevladne organizacije kot je Slovenska filantropija, s pomočjo prostovoljcev, ki niso vedno strokovno usposobljeni za tako zahtevno nalogo.

Izobrazba predstavlja problem tako beguncem z univerzitetno izobrazbo kot tistim, ki javno priznane izobrazbe nimajo. Slednji zelo težko nadaljujejo šolanje ali iščejo zaposlitev brez ustreznih spričeval in diplom, saj se domneva, da nimajo nobenih znanj. Begunci, ki imajo vsa potrebna

Ministrstvo za notranje zadeve. V izjavi je med drugim navedeno, da Ministrstvo krije vse nastale stroške zdravljenja. Vendar pa zdravstveno osebje večinoma ni seznanjeno s pravicami beguncev in te izjave ne jemlje kot verodostojen dokument. Begunci so mnenja, da bi imeli z izkaznico zdravstvenega zavarovanja, kot jo imajo slovenski državljanji, veliko lažji dostop do zdravstvenih storitev, hkrati pa ne bi bili tako podvrženi diskriminatornemu obravnavanju. Pristojne državne institucije obljublajo, da bodo tudi begunci prejeli kartico zdravstvenega zavarovanja, hkrati pa prelagajo odgovornost druga na drugo, tako da na tem ni bilo storjenega še ničesar.

V Sloveniji kljub prizadevanju nevladnega sektorja še vedno ni celovite integracijske politike, ki bi določala ukrepe za uspešno integracijo beguncev in drugih priseljencev. Treba bi bilo vzpostaviti celovito in stalno koordinacijo med pristojnimi akterji na področju integracijskega procesa v smislu priprave dodatnih ukrepov za izboljšanje nacionalne integracijske strategije.

Helena Liberšar
Slovenska filantropija

